

Årsberetning 2016

Region Sønderjylland-Schleswig

Indhold

Forord	2
Indledning	4
Region Sønderjylland-Schleswigs organer	6
Handlingsplan	13
Deltagelse i projekter	32
Regionskontor & Infocenter	33

Forord

Var 2016 et godt eller dårligt år for Region Sønderjylland-Schleswig og det grænseoverskridende samarbejde?

Med hensyn til gennemførelsen af konkrete aktiviteter/initiativer mellem danske og tyske aktører har der i 2016 – som det også har været tilfældet de foregående år – uden tvivl været både gode resultater, og mindre gode resultater. Sådan har det altid været, og sådan vil det også blive ved med at være. 2016 har også været præget af en række emner og udviklinger, som vi ikke tidligere har set.

Grænsekontrollerne, som er blevet foretaget siden den 4. januar 2016, og ibrugtagningen af automatisk nummerpladegenkendelse ved grænsen er nogle af de punkter, som ofte er blevet omtalt i denne forbindelse.

Af andre punkter kan nævnes den begrænsede brug af akutlægehelikopteren i Niebüll som følge af de redningshelikoptere der er blevet etableret i Danmark. Eller aftalen om grænseoverskridende brug af stråleterapien i Flensburg, som ikke er blevet forlænget.

Aktuelt omtales diskussionen om grænsebanegården i Flensburg, som ser ud til at være afsluttet på politisk plan, og – ikke at forglemme – den snigende lukning af den grænseoverskridende fødeafdeling på sygehuset i Niebüll.

Men samtidig fungerer en række samarbejder godt. Det arbejde, der er blevet udført i Region Sønderjylland-Schleswig siden 1997, udgør grundlaget og har skabt rammerne for en bred vifte af samarbejder. Det er ikke altid synligt i denne sammenhæng eller – alt efter definition – regionen deltager heller ikke, da man ganske enkelt har etableret et samarbejde uden politisk eller administrativ hjælp. Ja, der findes sågar eksempler på velfungerende samarbejder, som ikke bliver omtalt i pressen. Man behøver her blot at nævne gode forretningsforbindelser mellem virksomheder, som slet ikke er interesseret i offentlig omtale.

Der har været ambulancekørsel på tværs af grænsen siden 1990'erne, og også samarbejdet mellem brandværnene har aldrig været bedre end i dag.

På området for egnsplanlægning er de første initiativer til at føre de relevante parter tættere sammen blevet taget, og på arbejdsmarkedet er der skabt større mobilitet. I det nye år vil et projekt styrke den grænseoverskridende arbejdsformidling, hvilket især vil komme kommunerne ved grænsen til gode.

Dette er blot eksempler, som Region Sønderjylland-Schleswig direkte eller indirekte har ydet et bidrag til, for uden et kontinuerligt arbejde løber initiativer ud i sandet.

Overordnet er der registeret et fokus på nabolandet Tyskland fra den danske regerings side, som bl.a. er mundet ud i et uddannelsestopmøde på ministerplan.

Mange projekter har modtaget støtte under det nuværende Interreg-program Deutschland-Danmark, hvor størstedelen er til gavn for grænseregionen.

Det at skabe forbindelse mellem borgerne i regionen og føre dem sammen, er en varig opgave, som det nu etablerede projekt KursKultur i særlig grad er med til at løfte. Til større projekter er

Hans Philip Tietje, formand

der forhandlet en ny grænseoverskridende kulturaftale på plads, som starter arbejdet til januar 2017.

Politisk er samarbejdet velfungerende. Man kender partnerne og respekterer deres interesser, ønsker og forestillinger, og der bliver skabt løsninger som f.eks. den nye aftale om samarbejdet, der vil blive underskrevet i begyndelsen af 2017.

Netop for at opnå disse gode resultater, er det vigtigt at skabe rammer for debat og vidensudveksling på et tillidsfuldt grundlag. Og det er opgaven og målet for det grænseoverskridende samarbejde i Region Sønderjylland-Schleswig, og det vil det også blive ved med at være. Inden for samarbejdet, som hviler på respekten for forskellene og det at mødes på lige fod som ligeværdige partnere, vil der også fremadrettet blive skabt resultater, og det vil fortsat være en permanent opgave at videreføre en resultatorienteret dialog i grænselandet. Et samarbejde der giver merværdi for borgerne i grænseregionen.

Det står vi for.

Hvis vi vender blikket lidt fremad, venter der os et arbejdsrigt år, hvor den nye aftale skal underskrives til foråret, de nye strategiske retningslinjer skal udmøntes i praksis, nye udvalg skal etableres, og til efteråret vil vi kunne se tilbage på 20 års samarbejde i Region Sønderjylland-Schleswig. Lad os sammen fortsat udnytte de muligheder til gavn for borgerne, som et samarbejde med hinanden og for hinanden på tværs af grænsen åbner op for.

Hans Philip Tietje, Formand

Indledning

Denne årsberetning for Region Sønderjylland-Schleswig præsenterer resultaterne af arbejdet i 2016 i ord og tal. Samtidig beskrives de vigtigste resultater og beslutninger.

Finansiering Regionskontor & Infocenter 2016 og 2017

Regionskontor & Infocenter finansieres på følgende måde:

Partner	2016*		2017**	
	DKK	EUR	DKK	EUR
Region Syddanmark	1.887.100	253.302	1.887.100	253.302
Sønderborg Kommune	181.629	24.380	181.463	24.358
Haderslev Kommune	135.725	18.218	136.001	18.255
Tønder Kommune	92.140	12.368	92.030	12.353
Aabenraa Kommune	142.906	19.182	142.906	19.182
Kreis Nordfriesland	813.167	109.150	813.167	109.150
Kreis Schleswig-Flensburg	813.167	109.150	813.167	109.150
Stadt Flensburg	813.167	109.150	813.167	109.150
I alt	4.879.001	654.900	4.879.001	654.900

*Bestyrelsens budgetbeslutning af 10.12.2015

**Bestyrelsens budgetbeslutning af 2.12.2016

Marketing/pr-arbejde

I 2016 udsendte Regionskontor & Infocenter 88 pressemeddelelser, der informerede generelt om den seneste udvikling i Region Sønderjylland-Schleswig, om nye projekter og begivenheder samt om foredrag og arrangementer.

Endvidere blev der holdt mange foredrag og præsentationer vedrørende Regionskontor & Infocenter, Interreg-projektet 'KursKultur' og Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig.

Region Sønderjylland-Schleswig, Regionskontor & Infocenter blev omtalt 569 gange i medierne og andre publikationer.

Regionskontor & Infocenters leder gav 58 interviews om emner vedrørende det grænseoverskridende samarbejde.

Der blev offentliggjort følgende publikationer:

- Årsberetning 2015
- Grænsependlernes samfundsmæssige værdi samt indkomst i den dansk-tyske grænseregion
- Digitalisering i den offentlige forvaltning og følgerne for grænsependlerne på arbejdsmarkedet i det dansk-tyske grænseland

- Dänischunterricht im Landesteil Schleswig und die grenzüberschreitende Zusammenarbeit der Schulen (foreligger kun på tysk)
- Nyt oplag af ordbogen Prof. dr. ABC
- Nyt oplag af malebogen Prof. dr. ABC
- Nyt oplag af "Hvor er de nye sange?", musikalsk rejse med Prof. dr. ABC
- Flyer Regionskontor & Infocenter
- Kulturfokus-magasin Forår/Sommer og Efterår/Vinter

Nyhedsbrevet 'Regionsinfo' udkom 10 gange og har ca. 500 abonnenter. Det bringer nyt fra Region Sønderjylland-Schleswig, og endvidere har netværkspartnere mulighed for at offentliggøre informationer i nyhedsbrevet.

Region Sønderjylland-Schleswigs hjemmesider www.region.dk, www.region.de og www.pendlerinfo.org havde også stor søgning i 2016. I perioden 1. januar-31. december 2016 besøgte 17.415 borgere siderne www.region.dk|de, 30.485 brugere besøgte www.pendlerinfo.org.

Region Sønderjylland-Schleswig er også på Facebook og har her 666 likes. Her bliver der postet informationer og gjort opmærksom på arrangementer. Endvidere bliver mediet benyttet til at henvise til hjemmesiderne region.dk/de og pendlerinfo.org. Region Sønderjylland-Schleswig er også aktiv på Twitter og Instagram, og antallet af followers vokser støt.

Region Sønderjylland-Schleswigs organer

Bestyrelsen

Region Sønderjylland-Schleswigs bestyrelse består af 11 medlemmer og har følgende sammensætning:

- Regionsrådsmedlem Hans Philip Tietje, Region Syddanmark, formand siden februar 2016
- Kreispräsident Heinz Maurus, Kreis Nordfriesland, næstformand siden december 2016
- Kreispräsident Ulrich Brüggemeier, Kreis Schleswig-Flensburg, næstformand indtil oktober 2016
- Oberbürgermeister Simon Faber, Stadt Flensburg
- Borgmester Thomas Andresen, Aabenraa Kommune
- Borgmester Erik Lauritzen, Sønderborg Kommune
- Borgmester Hans Peter Geil, Haderslev Kommune
- Borgmester Laurids Rudebeck, Tønder Kommune (døde den 10. maj 2016)
- Borgmester Henrik Frandsen, Tønder Kommune (siden maj 2016)
- Landsformand Flemming Meyer, Südschleswigscher Wählerverband
- Hauptvorsitzender Hinrich C. Jürgensen, Bund Deutscher Nordschleswiger
- Minister Anke Spoorendonk, Landesregierung Schleswig-Holstein, selvsuppleret medlem (uden stemmeret)

Bestyrelsen afholdt møde den 23.2.2016, den 3.6.2016, den 14.10.2016 og den 2.12.2016.

Følgende emner blev behandlet:

- Årsregnskab og årsberetning 2015
- Budget 2017/18
- Strategiproces
- Valg af ny formand
- Grænsekontrol, dansk-tysk fjernbanegård, grænseoverskridende egnsplanlægning, tosprogede byskilte, Danmarks Tysklandstrategi
- Nyt fra Interreg, andre grænseregioner og fra Regionskontor & Infocenter
- Studie "Grænsependleres bidrag til nationalindkomsten"
- Oversigt over aktører i det grænseoverskridende samarbejde
- Status for udviklingen inden for kultur, unge, børn og sport

Referaterne fra bestyrelsesmøderne kan ses på www.region.dk.

Forvaltningsgruppen

Forvaltningsgruppen forbereder bestyrelsesmøderne, udarbejder oplæg/indstillinger og sikrer udvekslingen af erfaringer mellem partnerne. Forvaltningsgruppen består af 11 medlemmer: (status december 2016):

- Claus Friis Dall, Haderslev Kommune
- Fatma Aygül, Stadt Flensburg
- Mathias Jahnke, Kreis Schleswig-Flensburg
- Kia Sofie Abildstrup, Region Syddanmark

- Palle Menzel, Kreis Nordfriesland
- Anne Schulz, Sønderborg Kommune
- Margriet Pless Jansen, Aabenraa Kommune
- Christiane Plischke, Tønder Kommune
- Thomas Pfannkuch, Land Schleswig-Holstein
- Uwe Jessen, Bund Deutscher Nordschleswiger
- Martin Lorenzen, Südschleswigscher Wählerverband

Forvaltningsgruppen afholdt møde den 15.1.2016, den 12.2.2016, den 11.4.2016, den 9.5.2016, den 9.9.2016, den 1.11.2016 og den 11.11.2016.

Følgende emner blev behandlet:

- Forberedelse og efterbehandling af bestyrelsesmøder
- Udarbejdelse af strategipapir samt tilpasning af aftaletekst til bestyrelsen
- Forberedelse dialogmøde
- Info rapporteringssystem
- Budget 2017/2018
- Nyt fra Regionskontoret

Mødereferaterne kan ses på www.region.dk.

Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig

Medlemmerne af Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig består af formændene for kulturudvalgene og yderligere et medlem fra kulturudvalget i Aabenraa Kommune, Tønder Kommune, Haderslev Kommune, Sønderborg Kommune, Kreis Nordfriesland, Kreis Schleswig-Flensburg og Stadt Flensburg. Derudover udpeger hver partnerorganisation yderligere et medlem på forvaltningsplan. I Kulturudvalget sidder endvidere en repræsentant for henholdsvis Regionskontoret/KursKultur og Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig.

Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig har følgende hovedopgaver:

- Styregruppe og bevillingsudvalg for Interreg-projektet 'KursKultur' (Indhold: kultur, sprog, skole, ungdom, sport);
- Styregruppe og bevillingsudvalg for Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig;
- Diskussion og stillingtagen til kulturpolitiske problemstillinger af grænseoverskridende relevans.

Kulturudvalget afholdt møde den 4.2.2016, den 10.3.2016, den 14.6.2016, den 30.9.2016 og den 25.11.2016.

Følgende emner blev behandlet:

- Årsregnskab 2015 og budget 2016 for Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig
- Forberedelse af ny kulturaftale 2017-2020 (organisation, indsatsområder, finansiering, vision)
- KursKultur – bevilling af ansøgninger
- Kommunikationsstrategi
- Dansk-Tysk Musikskoledag og folkBALTICA Ensemble
- Ny aftaletekst for Region Sønderjylland-Schleswig
- Status Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig og resterende projektmidler
- Pilotprojekter under den nye kulturaftale

- Fyrtårnsprojekter i kulturaftaleperioden 2017-2020
- Tekstudkast Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig 2017-2020
- Ændring af retningslinjer for tildeling af midler gennem transportpuljen
- Statistik over bevillinger gennem kultur- og netværkspuljen
- Pilotprojekter under den nye kulturaftale

Mødereferaterne kan ses på www.region.dk.

I 2016 blev der arbejdet intensivt på den nye Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig, som bliver underskrevet den 3. februar 2017. Aftalen løber i perioden fra den 1. januar 2017 til den 31.12.2020. Endvidere er der ydet støtte til diverse kulturprojekter, hvoraf nogle allerede er blevet gennemført i 2016. Der er offentliggjort informationer om kulturarrangementer, Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig og Interreg-projektet 'KursKultur' på www.kulturfokus.de.

Faggrupper/arbejdsgrupper/netværksgrupper

Neden for følger en kort beskrivelse af arbejdet i fag-, arbejds- og netværksgrupperne i 2016.

Faggrupper

Faggruppemedlemmerne beskæftiger sig med forskellige fagområder, der fremmer det grænseoverskridende dansk-tyske arbejde. På regelmæssige faggruppemøder udveksles der således erfaringer og idéer med henblik på at udvikle nye initiativer inden for områderne kultur, sprog, børn/unge og sport i grænseregionen.

Medarbejderne på Regionskontor & Infocenter støtter faggrupperne, og Regionskontoret fungerer desuden som sekretariat.

Faggruppe Sprog og interkulturel forståelse

Faggruppen står for udvekslingen af sprog i Region Sønderjylland-Schleswig og beskæftiger sig derfor med udbredelsen af dansk og tysk i grænseområdet samt nedbrydningen af sprogbarrierer. Faggruppen, der hovedsageligt består af repræsentanter for skoler, erhvervsuddannelses-institutioner og universiteter, er et vigtigt netværk, hvor der udvikles idéer til grænseoverskridende skole-, lærer- og elevprojekter og udveksles erfaringer. På mødet den 31.10.2016 blev følgende emner behandlet:

- Præsentation af retningslinjer for sprogprojekter under Interreg-projektet 'KursKultur'
- Konkretisering og prioritering af sproginitiativer i forhold til målgrupper
- Stillingtagen til konkrete projektansøgninger / rammebevilling af midler, så der tages højde for målgruppernes behov
- Diskussion om, hvordan man kan fremme interessen for mindretals- og regionalsprog.

Faggruppe SpoReg

Faggruppen er en uformel sammenslutning, der er dannet på frivillig basis og består af repræsentanter for idrætsorganisationer på begge sider af grænsen. Mindretallenes idrætsorganisationer – Deutscher Jugendverband für Nordschleswig og Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger – deltog i år for første gang. Faggruppens møder tager på den ene side sigte på udveksling af informationer om initiativer, aktiviteter og projekter

i grænseområdet, og på den anden side er sigtet også at forbedre samarbejdet mellem idrætsorganisationerne i regionen, arrangere stævner for idrætsudøvere på begge sider af grænsen samt intensivere ungdomsarbejdet og støtte op om gensidig deltagelse i træningscamps og arrangementer. Endvidere behandler SpoReg ansøgninger til sportspuljen i KursKultur, og medlemmerne vejleder også ansøgere og kommer med tips i forbindelse med selve ansøgningen.

Faggruppen arrangerer hvert år en skoleidrætsdag. I 2016 blev nr. 15 i rækken afholdt i Aabenraa den 8. september, og der deltog igen ca. 900 elever fra 6. klasser fra skoler nord og syd for grænsen samt ca. 150 hjælpere.

Faggruppen afholdt møde den 8.2.2016, den 20.4.2016, den 9.5.2016, den 8.9.2016 og den 31.10.2016.

Følgende emner blev behandlet:

- Interreg-projektet 'KursKultur'- vurdering af ansøgninger
- Skoleidrætsdagen 2016 og de følgende år
- DHL Stafetten og Grænseløbet
- Idésamling vedrørende centrale temaer i 2017

Kontaktfaggruppe

Kontaktfaggruppen består af medlemmer fra området fritid, børn, unge og skole i partnerforvaltningerne.

Det faglige netværk sikrer en regelmæssig udveksling af idéer og initiativer på området for børn/unge, skole & fritid samt sport mellem partnerforvaltningerne i Region Sønderjylland-Schleswig.

Kontaktfaggruppen afholdt møde den 19.1.2016, den 7.9.2016 og den 8.11.2016.

På møderne blev følgende emner behandlet:

- Interreg-projektet 'KursKultur', herunder særligt transportpuljen
- Planlægning og afholdelse af temadage
- Planlægning og afholdelse af projektlederkursus for unge

Der blev afholdt to temadage: den 9.6.2016 om unge og frivillighed og den 14.12.2016 om skolestrukturen i Danmark og Tyskland. Det grænseoverskridende projektlederkursus blev afsluttet den 8.12.2016.

Kulturfaggruppe Sønderjylland-Schleswig

Kulturfaggruppen består af kulturmedarbejdere fra de syv partnere og en repræsentant for henholdsvis Land Schleswig-Holstein og Region Syddanmark.

Kulturfaggruppens opgaveområde spænder bredt, og den forbereder bl.a. Kulturudvalgets møder. Medlemmerne kommer med anbefalinger omkring støtte af projekter, som har søgt om midler fra kultur- og netværkspuljen under projektet 'KursKultur' eller Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig. Desuden behandler faggruppen alle kulturelle emner fra regionen.

I 2016 beskæftigede faggruppen sig især med forberedelsen af en ny Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig. Faggruppen støttes af Regionskontoret, KursKultur-sekretariatet og Kulturaftalesekretariate

Faggruppen afholdt møde den 15.1.2016 på Regionskontor & Infocenter, den 9.2.2016 på Aabenraa Rådhus, den 23.2.2016 på Regionskontor & Infocenter, den 15.3.2016 på Regionskontor & Infocenter, den 18.5.2016 på Rathaus Flensburg, den 12.9.2016 på Regionskontor & Infocenter, den 1.11.2016 på Schloß vor Husum og den 13.12.2016 på Regionskontor & Infocenter.

Følgende emner blev behandlet:

- Forberedelse af Kulturudvalgets møder
- Forberedelse af ny kulturaftale 2017-2020 (organisation, indsatsområder, finansiering, vision, resterende midler, underskriftsceremoni/optaksarrangement ny kulturaftale)
- Projektet 'KursKultur' (Interreg-ansøgning, konference, årsregnskab og beretning, mikroprojektansøgninger, målgruppeanalyse og kommunikationsstrategi)

Arbejdsgrupper

Arbejdsgrupperne spiller en vigtig rolle, når der skal behandles faglige emner. Ekspertene i arbejdsgrupperne arbejder på at finde idéer og implementere emner, som er relevante for Region Sønderjylland-Schleswig, og det gør de både som hovederhverv og på frivillig basis.

Dansk-Tysk Biblioteksforum

Dansk-Tysk Biblioteksforum står for samarbejdet mellem danske og tyske biblioteker i Region Sønderjylland-Schleswig. Medlemmerne er medarbejdere ved bibliotekerne i hele regionen. Regionskontor & Infocenter varetager sekretariatsfunktionen.

Dansk-Tysk Biblioteksforum afholdt møde den 5.2.2016 og den 4.11.2016, hvor følgende emner blev behandlet:

- Erfaringsudveksling og faglige diskussioner
- Biblioteksloven for Schleswig-Holstein
- Ophængningspolitik vedr. kulturaktørers reklamering
- Projektet 'KursKultur'
- Bibliotekernes samarbejde med eksterne parter: roller og resultater
- Fælles dansk-tyske arrangementer
- Bibliotekernes fremtid – eller: hvor er bøgerne?

Sygedagpenge DK

Arbejdsgruppen Sygedagpenge består af repræsentanter for de danske kommuner/jobcentre. Arbejdsgruppen sørger for, at alle er opdateret omkring de seneste informationer på sygedagpengeområdet. Et af målene er at gøre informationerne mere gennemsigtige for grænsependlere. Infocentret i Region Sønderjylland-Schleswig er tovholder i arbejdsgruppen.

Arbejdsgruppen Sygedagpenge DK afholdt møde den 26.2.2016 og den 30.9.2016 og behandlede bl.a. følgende emner:

- Diverse aktuelle sager
- Samarbejde med Udbetaling Danmark
- Grænsependleres medlemskab af en dansk a-kasse
- Informationsmateriale

Arbejdsgruppen bidrager med sit arbejde til at forbedre situationen for grænsependlerne og optimere den kommunale behandling af krav på sygedagpenge.

Netværk a-kasser

Netværket fungerer som forum for erfaringsudveksling og afklaring af spørgsmål, der melder sig i forbindelse med arbejdet med grænsependlere. Deltagerne er fagfolk fra de danske a-kasser, brancheforeningen og Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering, som har med grænsependlere og det grænseoverskridende arbejdsmarked at gøre i det daglige arbejde. Arbejdsgruppen afholdt møde den 15.4.2016 og den 18.11.2016 og beskæftigede sig med følgende emner:

- Erfaringsudveksling
- Diverse aktuelle sager
- Grænsependleres medlemskab af en a-kasse
- Nye brochurer og kurser
- G-dage
- Grænsependlere som vikarer

Netværksgrupper

Gennem deltagelsen i netværk kan der udveksles erfaringer og viden, og netværkene har mulighed for at hjælpe og støtte hinanden i forbindelse med bearbejdningen og behandlingen af forskellige emner. Igen i 2016 engagerede Regionskontoret sig målbevidst og energisk i diverse netværksgrupper, deltog i møderne og støttede de andre deltagere.

Regionskontor & Infocenter deltager aktivt i følgende netværk:

- Grænsegængerforeningen 'Grenzgänger'
- Round Table IHK Beraternetzwerk
- Borders in Globalization
- Dialog Forum Norden
- Round Table Interreg
- Europæiske Grænseregioners Arbejdsfællesskab (AEBR)
- Samarbejde Femern Bælt-regionen

Arbejdet i netværksgrupperne forløb som forventet. Der gøres opmærksom på følgende om nedenstående to netværk:

- BSLF (Baltic Sea Labour Forum)

Samarbejdet mellem arbejdsmarkedsparterne i østersøområdet, som regionen indgår i som observatør, kom ikke i gang i 2016. Da man ikke kunne finde en ansvarlig projektholder i 2016, må det afventes, hvordan aktiviteterne udvikler sig i fremtiden.

- Grenznetz

Samarbejdet 'Grenznetz', der har eksisteret siden 2009, hvor fem grænseregioner behandler mobilitetsbarrierer i fællesskab, afholdt to seminarer i årets løb. Arrangementet i Aabenraa den 10. og 11. marts var arrangeret af Region Sønderjylland-Schleswig og skal fremhæves særligt.

Handlingsplan

I Region Sønderjylland-Schleswig bliver der hvert år udarbejdet en handlingsplan. Neden for beskrives, hvordan de enkelte punkter i handlingsplanen for 2016 er blevet omsat.

Politisk og myndighedssamarbejde rammebetingelser

Struktur og opgavekritik

Den evalueringsproces for det grænseoverskridende samarbejde, som bestyrelsen påbegyndte i 2015, og den strategiproces, der blev vedtaget på baggrund heraf, er skredet planmæssigt frem i 2016. På alle møder i bestyrelsen og Forvaltningsgruppen er spørgsmål vedrørende strategien og aftaleteksten blevet drøftet intensivt.

Foruden Forvaltningsgruppens forberedende arbejde og behandlingen af emner, tekster og detailspørgsmål er det dialogmøde, som indgik i strategiprocesen, bl.a. blevet afholdt den 8. marts.

Her mødtes ca. 80 politiske repræsentanter for partnerne for at diskutere status for strategiarbejdet og foretage tilføjelser og justeringer. Emnerne 'arbejdsmarked' og 'kultur', som er behandlet hidtil med stor succes, skal bibeholdes, og sameksistensen og sammenholdet i grænselandet skal fortsat fremmes.

Processen blev afsluttet ved årets udgang med en indstilling til partnerne.

Dialogmøde 08.03.2016

Kommunikation

Indholdet på hjemmesiden pendlerinfo.org er blevet revideret, og den har fået et nyt design. Der er bl.a. indført et nyt teknisk system med flere muligheder. Navigationen på siden er blevet mere overskuelig og er udvidet med flere emneområder.

Som en ny intern kommunikationskanal er der udsendt fire politiske statusrapporter til bestyrelsesmedlemmerne.

Erhvervsudvikling og sammenhængende arbejdsmarked

Som led i opfølgningen på resultaterne fra ministererklæringen fra april 2015 er samarbejdet med SKAT gjort permanent. Desuden er mulighederne for at ansøge om et grænseoverskridende Eures-netværk blevet undersøgt i tæt dialog med STAR (Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering). Dette resulterede i støtte til et projekt, som beskrives under afsnittet 'Arbejdsmarkedsprojekter'.

Tilsagnet om dansk erhvervsfremmestøtte blev operationaliseret som led i en resultatkontrakt i 2015 og udmøntet planmæssigt i 2016.

Samarbejde samt afstemning med Femern Bælt-regionen

Både på baggrund af resultatkontrakten med det danske erhvervsministerium fra 2015 og den eksisterende samarbejdsaftale med Femern Bælt Komitéen fra 2012 eksisterer der tætte og konstruktive kontakter på alle planer. Det kan betragtes som en permanent opgave at pleje, udbygge og udvide disse kontakter. I 2016 har regionen deltaget i 20 arrangementer/møder i forbindelse med Femern Bælt-regionen.

Samarbejde samt afstemning med Øresundsregionen

De hidtidige kontaktpersoner og kontakter i Øresundsregionen faldt bort i forbindelse med omstruktureringen i starten af 2016. Det grænseoverskridende samarbejde mellem Danmark og Sverige er nu organiseret i 'Greater Copenhagen and Skåne Region'. Nye kontakter er derfor blevet knyttet og udbygget som led i et personligt møde. Det er aftalt, at man informerer hinanden og undersøger samarbejds muligheder i forbindelse med konkrete initiativer.

Beredskab

I 2016 blev der indsendt en ansøgning til Interreg-programmet, som blev bevilget i december. Som netværkspartner vil Region Sønderjylland-Schleswig også fremadrettet støtte samarbejdet på beredskabsområdet med råd, kontakter og praktisk hjælp.

Arbejdsmarked og mobilitetsbarrierer

Rådgivning og nedbrydning af barrierer

Infocentret i Region Sønderjylland-Schleswig er det eneste uafhængige rådgivningstilbud i regionen indenfor disse emner. Både pendlere, virksomheder, institutioner og myndigheder søger råd og vejledning hos Infocentret. Gennem årene er der opbygget stor viden, erfaring og kompetence til gavn for de råde søgende.

Deltagelsen i samarbejdet 'Grenznetz' samt arbejdet med identificering og analyse af mobilitetsbarrierer er blevet videreført.

Grænsependler- og mobilitetsrådgivning

Rådgivning af grænsependlere, virksomheder og institutioner inden for spørgsmål om grænseoverskridende emner udgjorde også i 2016 Infocentrets hovedvirksomhed. I

2.997 tilfælde blev borgere, virksomheder og institutioner hjulpet, idet spørgsmål blev besvaret direkte, der blev iværksat videregående undersøgelser og henvist til kompetente netværkspartnere. 308 af disse rådgivningssamtaler fandt sted i Schleswig, Flensburg, Leck, Aabenraa og Tønder. Siden maj 2016 har der også været træffetid i Tønder. I House of Exporters har både virksomheder og arbejdstagere haft mulighed for at få rådgivning i grænseoverskridende spørgsmål. De rådsøgendes spørgsmål bliver stadig mere komplekse.

Ud over Infocentrets vejledning er SKAT's rådgivningsservice blevet videreført, hvor 339 rådsøgende blev hjulpet i 2016. I 41 af disse tilfælde var der behov for yderligere rådgivning fra Infocentret.

Rådgivning fordelt på emner for 2016:

Almen: Spørgsmål, som kan besvares uden at man ser på den enkelte person og den individuelle situation.

Individuel: Spørgsmål, som kun kan besvares ved at se på den individuelle persons situation.

Arbejdsmarked Tyskland almen Almene spørgsmål vedrørende arbejde i Tyskland uden individuel karakter. Den enkelte person skal der ikke tages højde for.	2
Arbejdsmarked Danmark almen Almene spørgsmål vedrørende arbejde i Danmark uden individuel karakter. Den enkelte person skal der ikke tages højde for.	43
Arbejdsmarked Tyskland individuel Spørgsmål vedr. arbejde i Tyskland, typisk dansk grænsependler. Det drejer sig om en konkret situation og spørgsmål til den individuelle situation.	59
Arbejdsmarked Danmark individuel Spørgsmål vedr. arbejde i Danmark, typisk tysk grænsependler. Det drejer sig om en konkret situation og spørgsmål til den individuelle situation.	226
Skat almen i Danmark eller Tyskland Spørgsmål vedrørende skat uden individuel karakter. Typisk: Mulig pendler uden et konkret arbejdstilbud. Typiske spørgsmål: Hvad er sidste frist for aflevering af årsopgørelse? Hvor høj er den gennemsnitlige skat?	161
Skat individuel i Danmark eller Tyskland Spørgsmål vedrørende skat med individuel karakter. Typisk: Aktiv grænsependler, grænsependler på pension, mulig pendler med konkret arbejdstilbud, andre forhenværende grænsependlere. Typiske spørgsmål: Hvad kan jeg trække fra i skat? Kan jeg bruge grænsegængerreglen? Er det muligt at være ubegrænset skattepligtig? Hvorfor har jeg modtaget 6 årsopgørelser? osv.	431
Sygesikring almen i Danmark eller Tyskland Almene spørgsmål vedrørende sygesikring uden individuel karakter. Typisk: Hvordan er jeg sygesikret som grænsependler? Hvor høj er sygedagpengesatsen generelt?	72
Sygesikring individuel i Danmark eller Tyskland Man er nød til at se på den enkelte sag. Er beskæftigelsesperioden opfyldt? Hvor længe varer sygdommen allerede? Hvor høj er mine sygedagpenge?	338

Pension almen i Danmark eller Tyskland Almene spørgsmål vedrørende folkepension, pensionsordninger, specielle pensioner, førtidspension, arbejdsmarkedspension og lignende.	68
Pension individuel i Danmark eller Tyskland Som ved pension almen men med personlig karakter.	423
Almen social sikring i Tyskland Spørgsmål vedrørende arbejdsløshedsforsikring, tysk Pflegeversicherung, arbejdsulykkeforsikring, familieydelse.	36
Almen social sikring i Danmark Spørgsmål vedrørende arbejdsløshedsforsikring, arbejdsulykkeforsikring, efterløn, familieydelse.	72
Individuel social sikring i Tyskland Som ved almen men med personlig karakter.	128
Individuel social sikring i Danmark Som ved almen men med personlig karakter.	138
Erhvervscontakter i Tyskland Alle spørgsmål fra virksomheder som ikke vedrører social sikring (883/2004) eller skat.	3
Erhvervscontakter i Danmark Alle spørgsmål fra virksomheder som ikke vedrører social sikring (883/2004) eller skat.	10
Diverse spørgsmål alment eller individuel Spørgsmål vedrørende andre ting end nævnt før som for eksempel giftemål, skilsmisse, statsborgerskab.	787
Resultater	
Svar – med det samme uden yderligere sagsbehandling.	2433
Henvisning – Spørgsmålet skal besvares af en offentlig myndighed (da det hyppigt er et individuelt problem, henvises der til den kompetente institution).	342
Undersøgelse og svar – sager skal undersøges også med hjælp fra andre eller spørgsmålet er så komplekst og skal undersøges nærmere. Svar gives senere, ikke med det samme.	222

Information vedr. rådsøgende:	D	DK	Andre
Lønmodtageres arbejdssted	840	1422	24
Lønmodtageres statsborgerskab	2040	616	46
Firmasæde	148	146	1

Aktiviteter 2016

Der blev gennemført mange aktiviteter, som har været med til at åbne det grænseoverskridende arbejdsmarked yderligere og præsentere Region Sønderjylland-Schleswig.

Infocentrets rådgivere deltog i alt i 18 tjenestemøder med samarbejdspartnere og andre aktører.

Der blev afholdt 17 arrangementer (seminarer, konferencer og foredrag) med 429 deltagere. Pr-arbejdet førte til en række presseartikler.

Infocentrets medarbejdere gennemførte informationsarrangementer, deltog i flere messer, støttede diverse sprogkurser med faglige indlæg, intensiverede samarbejdet med skattemyndighederne på begge sider af grænsen og tog ud på virksomheder.

Følgende aktiviteter skal fremhæves:

- Det årlige grænsependlermøde
- Rådgivningssamtaler/foredrag i større virksomheder
- Foredrag til sprogkurser, Højskolen Østersøen, Aabenraa
- Deltagelse i det månedlige bestyrelsesmøde i grænsegængerforeningen 'Grenzgänger'
- Generalforsamling 'Grenzgänger'
- Projektet 'jUNGzuSammen', Leck
- Business Lunch, Sønderborg
- Kontaktpleje Femern Bælt-regionen
- Deltagelse i møderne 'Round Table Berater' arrangeret af IHK Flensburg

For fjerde gang afholdt Region Sønderjylland-Schleswig sammen med Deutscher Gewerkschaftsbund og LO en dansk-tysk workshop for fagforeningsfolk. Ca. 60 deltagere fra Danmark og Tyskland mødtes den 3.11.2016 for at drøfte aktuelle emner, knytte kontakter og koordinere det fælles arbejde. Der var emner som Brexit, arbejdstageres frie bevægelighed og 'platformsøkonomi' på dagsordenen. Problemer på arbejdsmarkedet i grænseregionen blev belyst i indlæg, og deltagerne afsøgte muligheder for samarbejde.

Afslutningsvis kan det slås fast, at Infocentret også i 2016 bidrog væsentligt til profileringen af Region Sønderjylland-Schleswig. Infocentret hjælper, hvor det kan, er en neutral instans, og både arbejdstagere og arbejdsgivere og i stigende grad også myndigheder og institutioner benytter det gerne som oplysningskilde.

Arbejdsmarkedsprojekter

Interreg – Den 12. april inviterede Interreg-sekretariatet til en workshop i Sorø, hvor man diskuterede indsatsområder og et muligt indhold for arbejdsmarkedsprojekter. Deltagerne, der kom fra alle dele af programregionen, diskuterede ivrigt og bidrog med mange input og idéer. Region Sønderjylland-Schleswig var ligeledes repræsenteret ved Peter Hansen, som holdt et indlæg om mobilitetsbarrierer. Som opfølgning herpå udviklede en mindre arbejdsgruppe en projektskitse til et fyrtårnsprojekt, der blev præsenteret for potentielle partnere i hele programregionen. Det kan på nuværende tidspunkt konstateres, at der tilsyneladende ikke kommer et fælles initiativ omfattende alle potentielle partnere i stand i øjeblikket. Der arbejdes derfor på mindre projekter, som er tilpasset den respektive delregion i programområdet. Det kan ikke forventes, at der mobiliseres den nødvendige medfinansiering af især projekter med et overordnet fagligt indhold.

ESF – Projektet 'Job over grænsen', som støttes af Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering, blev udviklet i 2016 af jobcentrene hos de danske partnere sammen med Regionskontor & Infocenter, og det påbegyndte sit operationelle virke den 16.1.2017. Den projektmedarbejder, som jobcentrene har ansat, vil med base på Regionskontoret akkvirere jobs og tage initiativ til arbejdsmarkedsintegration på tværs af grænsen i tæt dialog med grænsependlerrådgivningen. Regionskontor & Infocenter påtager sig her den faglige rådgivning og stiller kontakter til rådighed. Projektet finansieres med midler fra Den Europæiske Socialfond.

Kompetencecenter

Interreg-projektet blev godkendt og etableret under navnet Kompetencecenter, men har i mellemtiden skiftet navn til STARFORCE – Strong Talents Ready For Crossborder Education. I 2016 blev det officielle optaksarrangement bl.a. afholdt den 27. juni, og den 2. november var projektet vært for et kompetenceudviklingsseminar. Regionen var repræsenteret til begge arrangementer, og den står til rådighed for projektpartnerne med rådgivningstilbud.

Kultur, sprog, ungdom, skole

2016 var året, hvor bestyrelsens og kulturudvalgets fælles beslutning om at samle parternes kulturaktiviteter i en kulturafdeling, kom til udtryk i det daglige arbejde. Mange af kulturafdelingens aktiviteter er således blevet til i et samarbejde på tværs af projekterne "KursKultur" og Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig.

Personale i kulturafdelingen på Regionskontor & Infocenter:

Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig:

Koordinator Andreas Ott

Projektmedarbejder Stinna Christensen (pr. 1. februar barselsvikar Galina Jørgensen)

KursKultur:

Koordinator Vincent Büsch

Projektmedarbejder med ansvar for støttepuljer Julia Bick

Marketingsmedarbejder Angela Jensen

Bogholder Sandra Tucharth-Hein

Kulturkoordinator med fagansvar for kulturområdet Anne-Mette Olsen

Aktiviteter 2016

Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig

Meget af året 2016 er gået med at afslutte kulturaftaleperioden 2013-2016 og få forberedt den kulturaftale, der træder i kraft den 1.1.2017 og løber til 31.12.2020.

Kulturaftaleprojekter 2016

En række af de flerårige projekter er blevet afsluttet. Det gælder bl.a. projektet "Kolonisterne i slaget ved Idsted", "Future Port Cities" og "Mars Passion 2040", som med et fantastisk og farvestrålende optog gennem Flensburgs gågade fik særlig opmærksomhed hos befolkningen og pressen.

To projekter måtte opgive undervejs pga. manglende aktører/deltagere. De resterende puljemidler blev bevilget til projekter, der egentlig havde søgt projekter i kultur- og netværkspuljen under KursKultur men tematisk passede godt til kulturaftalens indsatsområder. Det drejede sig om projekterne:

SOUND MATTERS

Projektet går ud på at gennemføre en workshop rettet mod elever på højere læreanstalter i samarbejde med Sønderjyllands Symfoniorkester og Kunst und Kulturbaustelle 8001 e.V. Flensburg. Workshopen skal føre til opførelse af et værk på Define festivalen november 2016.

KOLONIALE ERINDRINGSSTEDER

I 2017 er det 100 år siden, at Danmark solgte sine kolonier i Vestindien. Målet med projektet, som finder sted i jubilæumsåret, er at synliggøre Sønderjylland-Schleswigs koloniale arv i

regionen for derved at lægge grundstenen til en ny, fælles dansk-tysk erindringskultur om den koloniale arv. Projektet er opdelt i følgende fire indholdsmæssige hovedaktiviteter:

1. Ruten 'Koloniale erindringssteder'
2. Vandre- og låneudstilling
3. Kursusdage for multiplikatorer
4. Foredrag og arrangementer

GRÆNSER – KAN DINE FLYTTES?

Projektet vil fremme forståelsen og dialogen mellem flygtninge, indvandrere, etnisk danske og tyske borgere i regionen gennem møder, udstilling, danseforestilling, interviews mm.

REFORMATIONEN I SØNDERJYLLAND-SCHLESWIG

Kulturdvalget Sønderjylland-Schleswig besluttede desuden at give et tilskud til forberedelsen af Haderslev Kommunes markering af Luther-året gennem projektet "Reformationen i Sønderjylland-Schleswig". I projektet vil historiestuderende fra UC Syddanmark udarbejde undervisningsmaterialer, der sammen med et figurteaterstykke og professionelle historiefortællere, skal gøre det spændende at beskæftige sig med reformationen i undervisningen. Undervisningsmaterialerne og teaterstykket vil blive afprøvet med fire klasser i foråret 2017, hvorefter det er tanken, at endnu flere klasser i efteråret 2017 skal se stykket og arbejde med materialerne.

Øvrige projektaktiviteter

HANS CHRISTIAN ANDERSEN TRAIL 2.0

Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig var medansøger til projektet "Hans Christian Andersen Trail 2.0", der i efteråret 2016 fik bevilget 1.043.714 kroner gennem Region Syddanmark. Initiativtager til projektet er H.C. Andersen Centret i Odense. Gennem projektet vil det bl.a. være muligt at videreudvikle en app om kendte steder, hvor H.C. Andersen opholdt sig, til Region Sønderjylland-Schleswig. Med app'en kan brugeren følge i hjulsporene på den berømte eventyrforfatter.

ALLE I SPIL – KULTURTJENESTE SØNDERJYLLAND

Sammen med de 4 sønderjyske kommuner fik Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig bevilget et tilskud på 640.000 kroner til udvikling af en kulturtjeneste, der skal få skolerne i de sønderjyske kommuner til at få mere kultur ind i skolehverdagen. Projektets samlede budget er på lidt over en million kroner.

Kulturaftalen støtter gennem projektet særligt op om den del, der skal hjælpe museumspersonale og andre kulturformidlere med at tilpasse og formidle deres pædagogiske tilbud, så de passer til skolernes behov. I december blev der afholdt en stor og velbesøgt konference med overskriften "En målstyret vej til skolen". I januar 2017 følges konferencen op af en workshop med skriveværksteder for museumsformidlere. I 2017 er der planer om et lignende arrangement for tyske museumsformidlere.

KursKultur

Med et budget på lidt over 32.800.000 kroner er KursKultur Region Sønderjylland-Schleswig største kulturprojekt. Projektet består af 7 arbejdsplaner, hvoraf de to første "Project management" og "Kommunikation" er obligatoriske for alle Interregprojekter.

KursKulturs Puljer

Formål:

Puljerne skal bringe borgerne sammen på tværs af grænsen, bidrage til erfaringsudveksling og udvikling af nye kulturtilbud.

Kultur- og netværkspuljen

Kultur- og netværkspuljen er den største pulje. Gennem puljen kan projekter inden for områderne kultur, sprog, børn, unge og fritid støttes med årligt 1.8 million kroner. Der gives støtte til både et- og flerårige projekter. To afgørende kriterier er, at projektet er grænseoverskridende og gennemføres i et aktivt samarbejde mellem en dansk og en tysk partner.

I 2016 behandlede sekretariatet 33 ansøgninger, hvoraf 22 fik tildelt støtte gennem Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig. To af de bevilgede projekter har efterfølgende opgivet at gennemføre deres projekter. Den samlede støttesum til de nuværende tidspunkt 31 KursKultur projekter er på 3.731.549 kroner.

Projekterne er meget varierede i deres indhold, men særligt kunst- og skoleprojekter fylder meget i statistikken.

Transportpuljen

Den 1. februar 2016 åbnede projektsekretariatet op for ansøgninger til transportpuljen. Det er skoler, børnehaver og foreninger for børn og unge op til 26 år, der kan søge om penge i puljen. Der gives støtte til transport, honorarer, entreer og overnatning. En dansk og en tysk partner søger sammen, og projektet skal være grænseoverskridende.

I 2016 blev der bevilget 21 møder. Den samlede støtte sum på 106.580 kroner var imidlertid lavere end den halve million, der årligt er til rådighed.

Projektsekretariatet har gjort meget for at øge kendskabet til støttemulighederne. Der er en klar tendens til, at de institutioner, der har søgt om penge, de søger igen, men at det kræver en stor indsats fra sekretariatets side i forhold til at knytte kontakter mellem danske og tyske børnehaver og skoler.

Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig har bedt sekretariatet fremlægge forslag, der kan få antallet af ansøgninger til at stige i 2017.

Sportspuljen

Sportspuljen støtter grænseoverskridende sportsprojekter med årligt 233.000 kroner i årene 2016-2018. I 2016 blev der bevilget et enkelt projekt.

Projektrådgivning

Der blev i 2016 gennemført 111 dokumenterede projektrådgivninger. Dertil kommer den løbende rådgivning af de bevilgede projekter og samtaler med interesserede projektaktører.

I årets løb blev der holdt mange oplæg om støttemuligheder, og sekretariatet deltog bl.a. i informationsmøder i Schleswig, Husum, Agerskov og Haderslev, ved Verbandstag Kreissportverband Schleswig-Flensburg, Årsmøde DGI, ved skoleleder- og børnehavedermøder og efteruddannelsesarrangementer for tysklærere i både Jaruplund og Tønder.

Parternes kulturkonsulenter er vigtige medspillere i både informations- og rådgivningsarbejdet.

Fremme af nabosprogene samt mindretals- og regionalsprog

Formål:

Arbejdspakken har til formål at få flere initiativer, der støtter op om borgernes motivation til at lære nabosproget og interessere sig for mindretals- og regionalsprogene. Desuden skal der gennem arbejds pakken formidles viden om vellykkede nabosprogsprojekter og undervisningsforløb.

En spørgeskemaundersøgelse blandt skoler i Landesteil Schleswig og en tilsvarende blandt tysklærere i Aabenraa og Tønder i 2016 har givet et godt overblik over, hvad lærerne efterspørger i forhold til at løfte deres undervisning i dansk og tysk som nabosprog.

Tilsvarende er børnehavedere – og pædagoger blevet spurgt om, hvad de synes, der kunne styrke det første møde med nabosproget i børnehaverne. Som udløber af børnehaveprojektet "Rasmus Klump" blev der i foråret 2016 nedsat en arbejdsgruppe til at udarbejde konkrete projekter.

Den faglige styregruppe for arbejds pakken bevilgede på deres første møde den 31.10.2016 to børnehaveprojekter.

Projekter

OPSKRIFTSBOG FOR BØRNEHAVER

Opskriftsbogen vil være en billedbog med små historier, aktiviteter, ordforklaringer dansk-tysk og opskrifter fra nogle af regionens børnehaver. Den vil i løbet af 2017 udkomme i et oplæg på 5000 stk. og blive stillet gratis til rådighed for interesserede børnehaver. Det er meningen, at børnene får et eget eksemplar, så de også kan prøve opskrifterne hjemme.

ARBEJDSHÆFTE TIL PÆDAGOGER

Arbejdshæftet til pædagoger vil indeholde forslag til aktiviteter, sange, lege omkring de emner, som typisk er de første i mødet med nabosproget.

HJEMMESIDE OMKRING NABOSPROGENE

Som en del af arbejds pakken arbejdes der på udvikling af en hjemmeside, der skal samle nogle af de mange materialer og undervisningsforløb, der udvikles til undervisningen i dansk og tysk.

Hjemmesiden forventes at blive lanceret til efteråret 2017.

Kulturstrategi

Formål:

En af KursKulturs arbejds pakker har overskriften "Kulturstrategi". Det er meningen, at der skal udvikles en 10årig kulturstrategi, der som første del skal føre til en ny kulturaftale for perioden 2017-2020 og som anden del skal se frem mod 2025.

Aktiviteter

Med Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig som politisk tovholder blev der i hele 2016 arbejdet intensivt på at få en kulturaftale på plads for perioden 2017-2020.

Der blev i juni 2016 inviteret til et møde omkring emnet "Kommunikation og markedsføring", hvor repræsentanter fra andre Interregprojekter blev inviteret til at dele deres erfaringer omkring emnet. Det er meningen, at der i den kommende kulturstrategi også skal ses på muligheder for et udvidet samarbejde med det øvrige Interregprogramområde, og her er det vigtigt med et godt samarbejde mellem bevilligede Interregprojekter for at kunne identificere fælles interesse og idégenerere.

I anden halvdel af 2016 er der sammen med projektet kultKIT blevet arbejdet på planlægning af et dansk-tysk kulturpolitisk topmøde, der finder sted den 3.2.2017.

Kulturakademi

Formål:

I arbejds pakken "kulturakademi" skal det undersøges og formidles, hvordan pædagoger, lærere og andre kulturformidlere kan integrere læringsmødet mellem danske og tyske elever og den dansk-tyske historie og kultur i undervisningen.

Aktiviteter

Gennem hele året har arbejds pakkens tovholder Birgitte Boelt arbejdet intensivt med at få etableret de 8 museumsmakkerpar på tværs af grænsen, der skal udvikle 8 læringsforløb med materialer. Følgende museer deltager:

1. Flensburger Schiffahrtsmuseum – Museum Sønderjylland – Kulturhistorie Aabenraa
2. Naturwissenschaftliches Museum Flensburg (Eiszeithaus / Istidhus) – Museum Sønderjylland – Catherinesminde Teglværk
3. Danevirke Museum Museum Sønderjylland – Historiecenter Dybbøl Banke
4. Naturkundemuseum Niebüll e.V. – Gram Lergrav – naturhistorie og palæontologi
5. Stiftung Schleswig-Holsteinische Landesmuseen Schloss Gottorf – Museum Sønderjylland – Sønderborg Slot
6. Museumsberg Flensburg – Museum Sønderjylland- Kulturhistorie Tønder
7. Nolde Museum – Museum Sønderjylland – Kunstmuseet Brundlund Slot
8. Richard Haizmann Museum Niebüll – Kulturregion Vadehavet: Ribe Kunstmuseum

Det er meningen, at i alt 64 klasser skal gennemprøve et undervisningsforløb. En dansk og en tysk klasse vil sammen skulle arbejde med undervisningsmaterialerne og besøge de to museer, der tematisk hører til undervisningsforløbets emne. De mange dansk-tyske læringsmøder vil blive fulgt af ph.d. studerende Katrine Gravholt Fleckner, der som en del af arbejds pakken vil observere, hvad der er de bedste forudsætninger for de dansk-tyske skolemøder. Katrine Gravholt Fleckner har Elin Fredsted fra Europa Universität Flensburg som vejleder og er ansat ved UC Syd.

De første læringsforløb forventes at blive gennemført til foråret 2017.

Der er ingen tvivl om, at arbejds pakken "Kulturakademi" er ambitiøs og stiller høje krav til alle medvirkende. To tyske museer, Industriemuseum Kupfermühle og Landschaftsmuseum Unewatt måtte give besked om at personaleressourcerne ikke rakte til deltagelse.

Kommunikation og marketing

Både i Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig og i KursKultur projektet er der afsat midler og personaleressourcer til at markedsføre bevilgede projekter, Region Sønderjylland-Schleswig som en fælles kulturregion og også gøre opmærksom på, hvad der sker i regionen på nationalt og europæisk plan.

I starten af 2016 lavede firmaet Freshkonzept en målgruppeanalyse, der gav forslag til, hvordan kulturafdelingens arbejde med de forskellige kommunikationskanaler kan forbedres, så flere borgere i og uden for Region Sønderjylland-Schleswig bliver opmærksomme på, hvad der sker på kulturområdet i regionen. Der arbejdes desuden på i et samarbejde med kultKIT projektet at gøre Kulturfokus mere relevant som en fælles informationsplatform for dansk-tyske kulturaktiviteter.

Aktiviteter

Hjemmeside Kulturfokus og sociale medier

Opdatering af hjemmeside og sociale medier er et konstant arbejde. På hjemmesiden kan man søge på aktiviteter i regionen, finde opslag om særarrangementer og læse om regionens kulturinstitutioner.

Kulturfokus-magasin

Kulturfokus-magasin udkommer halvårligt og skal inspirere læserne til at besøge regionens kulturinstitutioner. Desuden indeholder magasinet altid artikler om aktuelle kulturtiltag.

Den anden udgave i 2016 udkom i et mediepartnerskab med FRIESENANZEIGER og Flensburg Journal. Partnerskabet passer til anbefalingerne fra den udarbejdede målgruppeanalyse om at gøre magasinet mere tilgængeligt. Kulturfokus-magasinet udkommer nu i A4-formatet på 16 sider. 10.000 eksemplarer af magasinet deles ud til regionens kulturinstitutioner og til abonnenterne. Således opnås et oplæg på i alt 70.000 stk. og en meget bredere fordeling. Særartikler i FRIESENANZEIGER og Flensburg Journal skulle vække læsernes nysgerrighed og lysten til at læse magasinet.

Nyhedsbreve

Kulturafdelingen udkommer med et månedligt nyhedsbrev til kulturaktører og et kvartalsnyhedsbrev til kulturpolitikere.

Diverse marketingsaktiviteter

Kulturafdelingen deltog i diverse konferencer og åbent hus arrangementer for at gøre opmærksom på arbejdet og kulturtilbuddene i Region Sønderjylland-Schleswig.

I januar måned inviterede kulturafdelingen to danske familier på besøg i vikingemuseet Haithabu. Der blev skrevet om besøget i Kulturfokus-magasinet og øvrige medier.

I august var Kulturregion Sønderjylland-Schleswig flot repræsenteret på Kultur mødet på Mors med egen samtale understøttet af projekterne Future Port Cities/MAP og Prof. Dr. ABC.

Støttede projekter under KursKultur

Bevilgede projekter i 2016:

DANSK-TYSK UNGEORKESTER

Formålet med projektet er at give unge strygere inden for klassisk musik mulighed for at indgå i grænseoverskridende musikalsk udveksling og styrke deres orkestererfaring. Over en periode på fire måneder skal der afholdes fire fælles prøvedage, hvor eleverne stifter bekendtskab med det at spille i et kammerorkester. De indøvede stykker vil blive præsenteret offentligt til to koncerter på både dansk og tysk side ved årsskiftet. Det at arbejde med musikstykkerne i fællesskab skal også bidrage til, at de deltagende lærere kommer til at se på deres egen undervisning med nye øjne og f.eks. skeler til kollegernes metoder i nabolandet.

Partnere:

Musikskole Sønderborg, Kreismusikschule Schleswig-Flensburg

Bevilligt beløb for 2016 og 2017 ialt: 37.250 DKK

DEN RØDE KONGE

Dansk-tysk oratorium om Christian II og Luther

Projektets mål er at formidle den særlige reformationshistorie om og i Sønderjylland og Schleswig med udgangspunkt i Christian IIs betydningsfulde rolle. Historien formidles gennem

opførelsen af et – nyskrevet og nykomponeret – oratorium. Oratoriet skal opføres i alt 5 gange og der søges primært støtte til gennemførelsen af koncerterne. Der udgives et teksthefte med baggrundshistorien samt et programhæfte med librettoen.

Projektpartnere: Klosterforum, Løgumkloster (Eberhard Harbsmeier), Kirchengemeinde Schleswig / St.-Petri-Dom

Bevilligt beløb for 2017 i alt: 189.975 DKK

DANSK-TYSK FIGURTEATER

Tre generationer laver teater

Teatergruppen i denne dansk-tyske co-produktion består af tre generationer. De vil iscenesætte en interaktiv forestilling for børn og voksne fra 6 år, som kombinerer figurteater og fortælling.

De tager udgangspunkt i en brasiliansk børnebog om tre små grise, som – inspireret af de tre musketerer – har sat sig for mål at gøre nogle gode gerninger, hvilket slet ikke er så let. Historien handler om sammenhold, accept af forskelligheder og ukueligt gåpåmod på trods af modstand. Forestillingen skal spilles på dansk og tysk på 8 små scener i hele regionen. Fremstillingen af dukkerne og scenen er en del af projektet.

Projektpartnere: Sønderjysk Figurteater, Märchenerzählerin Susanne Schoppmeier

Bevilligt beløb for 2017 i alt: 50.000 DKK

EUROPE´S ARK

Dokumentarfilmprojekt

Projektets fokuspunkt er produktion af en 20 minutter lang dokumentarfilm, der skal inspirere til at forholde sig til den fælles historie, som borgerne i grænseregionen har, og til at forholde sig til identitet. Der tages udgangspunkt i Nydambådens historie, som vil blive genfortalt af grænseområdets beboere i løbet af filmen, dvs. af danskere, tyskere og også flygtninge. Som forberedelse til filmoptagelserne på locations, der er relevante for Nydambådens historie, vil der bl.a. blive afholdt en workshop for elever fra Nydamskolen Øster Sottrup og Fritjof-Nansen-Schule i Flensburg. Målet er på den ene side at skabe en fællesskabsfølelse hos alle, som er med til at lave filmen. Samtidig håber projektpartnerne, at den færdige film kan være med til at formidle den lokale historie, både i et turismeperspektiv og f.eks. som undervisningsmateriale. Projektet bliver gennemført fra august til november 2016.

Projektpartnere: Nydamselskabet, Flensburger Kurzfilmtage, Nydamskolen (Sønderborg Kommune), Fridtjof-Nansen-Schule Flensburg

Bevilliget beløb ialt: 149.000 DKK

TRO – STEDER. KUNST

Det overordnede mål med dette udstillingsprojekt i jubilæumsåret for reformationen er, at man forholder sig til og beskæftiger sig med religiøs og kulturel identitet ude i de enkelte menigheder. Det vil her bl.a. dreje sig om restaurering og tilbageførsel af kunstværker fra før reformationen til deres oprindelige steder nord og syd for grænsen, dvs. til kirkerne selv. Parallelt hermed vil der være en udstilling på Museumsberg, som viser billedproblematikken i brydningstiden. Endvidere skal moderne kunstværker sættes i relation til middelalderkunst, bl.a. som led i en udstilling i Niebüll. Den evangeliske kirke nord og syd for grænsen følger op på projektet i teologisk henseende.

Ud over udstillingerne vil der være et rammeprogram med foredrag ved teologer og kunstekspertter samt museumspædagogiske tilbud til børn.

Projektpartnere: Ribe Stift, Richard Haizmann Museum, Museumsberg Flensburg, Kirchenkreis Nordfriesland

Bevilliget beløb for 2016 og 2017 i alt: 73.010 DKK

SØG – FIND – OVERVINDE GRÆNSER

I forbindelse med et 3-dages ophold på et kursuscenter mødes danske og tyske elever og arbejder med temaet 'grænser'. Der er planlagt workshops med professionel vejledning, hvor eleverne skal beskæftige sig med forskellige kunstneriske udtryksformer i relation til temaet. I projektet indgår også team building-øvelser og andre fælles aktiviteter. Målet er at opnå en intensiv udveksling, som skal være med til at fremme elevernes interkulturelle kompetencer. Projektpartnere: Global House (Sønderborg), Emil-Nolde-Schule (Neukirchen)
Bevilliget beløb for 2016 og 2017 i alt: 333.750 DKK

GRÆNSELØS DANS

Projektet har som mål at etablere et samarbejde mellem de deltagende folkedansgrupper. Til de fælles øveweekender vil børn og unge fra de tre deltagende grupper lære hinanden at kende, lære nye danse og indøve et fælles show. Der skal her også være fokus på at tilegne sig nye færdigheder – f.eks. også i forhold til medier, publikum og livemusik. I projektets anden fase skal børn og unge fra andre folkedansgrupper i regionen også inddrages.
Partnere: Nord-Als Folkedansere, Stapelholmer Tanz und Trachtengruppe, Wyker Trachtengruppe
Bevilliget beløb for 2016, 2017 og 2018 ialt: 153.150 DKK

GRÆNSELØS MANGFOLDIGHED

Æblefestival ved Flensborg Fjord

Projektet har som mål at sætte fokus på sæsonbestemte fødevarer i Region Sønderjylland-Schleswig og forbinde de eksisterende traditioner omkring Flensborg Fjord med en grænseoverskridende æblesejlad. En weekend i oktober vil historiske sejlskibe sejle på Flensborg Fjord og lægge til i Gråsten, Kollund, Glücksburg og Flensburg lastet med lokale og regionale frugtsorter. I de forskellige anløbsbyer vil der være et informativt rammeprogram med markedsboder og en række aktiviteter. Der er planlagt markedsboder bestyret af lokale producenter/avlere og formidlingstilbud fra lokale planteskoler, frugtavlseksperter og miljøpædagoger.
Partnere: Gråsten Forum, Tourismus Agentur Flensburger Förde GmbH, Touristikverein Glücksburg e.V., Museumshafen Flensburg e.V., Kollund Roklub
Bevilliget beløb for 2016 og 2017 ialt: 115.043 DKK

GRÆNZE LAND

Projektet er et udstillingsprojekt, som har grænsen og dens betydning i det dansk-tyske grænseområde som indhold. Kunstværkerne bliver lavet af medlemmer af den dansk-tyske kunstforening FFKK, og en jury bestående af tre personer udvælger de af de indsendte værker, som skal vises på projektets udstilling. Den skal vises i fire byer:

1. Flandernbunker, Kiel 9/2016 – 1/2017
2. Augustiana, Augustenborg 1/2017 – 2/2017
3. Kunstnerhuset Skærbæk 3/2017 – 4/2017
4. Kulturturn Flensburg 4/2017 – 5/2017

Partnere: FFKK, Verein Mahnmal Kilian, Flandernbunker (Kiel), Kulturturn Flensburg, Røde Palæ,, Galleri Nørballe, Augustiana, Kunstnerhuset Skærbæk
Bevilliget beløb for 2016 og 2017 ialt: 17.004 DKK

NOLDE I BØRNEHØJDE

Målgruppen er elever på 4. og 5. klassetrin. Projektets overordnede mål er at fremme kulturmødet i grænseområdet. Gennem det at skulle løse en kreativ opgave i fællesskab, bliver eleverne tilskyndet til at kommunikere på forskellige planer. Der lægges op til langsigtede partnerskaber mellem de deltagende klasser og udveksling mellem billedkunst- og tysklærere.

Projektet består konkret af fire faser:

1. Fælles besøg og workshop på Nolde-museet
2. Videreudvikling af egne kreative projekter på egen skole med professionel vejledning
3. Fælles fernisering for alle deltagende elever og deres forældre
4. Opgaveløsning på egen skole, deling af resultater og opgaver på projektets hjemmeside.

Partnere: Tønder Kommunes fire folkeskoler (Distriktskolerne Tønder, Løgumkloster, Skærbæk, Toftlund)

5 skoler syd for grænsen (Grundschule Süderlügum, Gemeinschaftsschule Niebüll, Friedrich-Paulsen-Schule in Niebüll, Nis-Albrecht-Johannsen-Schule, Gemeinschaftsschule Leck)

Bevilliget beløb for 2016 og 2017 ialt: 300.000 DKK

PARKINSON'S KENDER INGEN GRÆNSER

Mere end medicin

Som led i projektet skal der i november 2016 afholdes et endagsarrangement for parkinsonramte fra begge sider af grænsen og deres pårørende. Under mottoet 'Mere end medicin' vil deltagerne få inspiration og information omkring nye kreative behandlingsmetoder. Samtidig skal der skabes en platform for informationsudveksling, networking og fællesoplevelser. Der er planlagt en blanding af kurser, fokusgrupper og foredrag med foredragsholdere fra Danmark og Tyskland. Af foreløbige programpunkter kan bl.a. nævnes 'Musik på recept' (Peter Vuust) og 'Kunst mod stress' (Lars Tholander).

Partnere: Parkinsonforeningen Sønderjylland (Løgumkloster), Deutsche Parkinson Vereinigung e.V./ Abteilung Flensburg

Bevilliget beløb: 64.000 DKK

REGIOJAZZ

Projektpartnerne vil etablere en jazzfestival "Regiojazz" med fokus på regionale musikere, der mangler spillesteder og arrangementer. Festivalen vil bestå af fire årlige koncertdage, to på dansk side og to på tysk side. To koncerter vil være open air koncerter, der vil finde sted i turistsæsonen og være gratis. De to indendørskoncerter vil være om efteråret. Ud over koncerterne vil der blive afholdt et symposie "Jazz udenfor storbyen – verden er blevet mindre".

Partnere: Sønderborghus, Kühlhaus e.V.

Øvrige partnere: Musikschule Flensburg – Gabriel Koeppen, Jazz Als – Niels Præstholm

Bevilliget beløb for 2016 og 2017 i alt: 149.000 DKK

SKOLEPROJEKT EMIL NOLDE

20 elever fra Nørreskov Skolen og 25 elever fra Emil-Nolde-Schule vil mødes den 14. og 15. marts til en todages workshop, hvor de skal beskæftige sig med Noldes billedverden. Først vil eleverne sammen besøge Nolde museet i Seebüll, hvor de særligt vil få en introduktion til nogle af hans landskabsmalerier.

Derefter vil de følge i fodsporene på Nolde på hans yndlingsgatur og skal selv fastholde motiver med smartphones, små videoer, skitser eller collager.

Første dag afsluttes med fælles mad og aktiviteter. De danske elever sover på den tyske skole. På andendagen skal den multimediale udstilling forberedes og præsenteres for resten af skolen. Under workshoppen lærer eleverne fra begge kulturer hinanden at kende og anvender des fremmedsprogkompetencer. Gennem dokumentationen af projektet er der lagt op til at også andre klasser afprøver konceptet.

Partnere: Nørreskov Skolen (Sønderborg Kommune), Emil-Nolde-Schule (Kreis Nordfriesland)

Øvrige partnere: Global House, Sønderborg

Bevilliget beløb for 2016: 20.190 DKK

SØNDERJYLLAND-SCHLESWIGS KOLONIALE ARV

I 2017 er det 100 år siden, at Danmark solgte sine kolonier i Vestindien. Målet med projektet, som hovedsageligt finder sted i jubilæumsåret, er at synliggøre Sønderjylland-Schleswigs koloniale arv i regionen for derved at lægge grundstenen til en ny, fælles dansk-tysk erindringskultur om den koloniale arv. Projektet er opdelt i følgende fire indholdsmæssige hovedaktiviteter:

1. Ruten 'Koloniale erindringssteder'
2. Vandre- og låneudstilling
3. Kursusdage for multiplikatorer
4. Foredrag og arrangementer

Partnere: Museum Sønderjylland – Kulturhistorie Aabenraa, Flensburger Schifffahrtmuseum

Øvrige partnere: Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig

Bevilliget beløb for 2017 i alt: 111.750 DKK

SØMANDSLIV I GAMLE DAGE

Projektet har to hovedmål: Unge fra 7. og 8. årgang skal have et indblik i regionens maritime historie og sømandslivet for 100 år siden. Samtidig er interaktionen mellem de danske og tyske unge et centralt aspekt, da de er fremtidens brobyggere i grænseregionen. Hver dag i en uge i september mødes en dansk og en tysk skoleklasse til en fælles dag i Flensburg. I blandede grupper deltager de her i aktiviteter i museumshavnen, på Schifffahrtmuseum i Flensburg og om bord på et historisk sejlskib.

Partnere: Sønderborg Ungdomsskole, Museumshafen Flensburg, Hørup Centralskole, Kinder- und Jugendbüro (Flensburg)

Bevilliget beløb for 2016, 2017 og 2018 ialt: 402.300 DKK

SING IT

'Sing it' er et korprojekt, hvor danske og tyske unge sammen indøver aktuelle musiknumre. Projektet henvender sig til elever på 10.-13. klassetrin. Der er planlagt forprøver i mindre grupper på forskellige skoler. En fælles øveweekend på Scheersberg indgår som en helt central del af projektet, og i den weekend vil der også være workshops om identitet og kulturelle ligheder/forskelle samt to offentlige koncerter.

Partnere: Deutsche Nachschule Tingleff, Internationale Bildungsstätte Jugendhof Scheersberg (Kreis Schleswig-Flensburg), Sydslesvigsk Forening

Øvrige partnere: Bund Deutscher Nordschleswiger

Bevilliget beløb for 2016, 2017 og 2018 i alt: 119.200 DKK

WATTN DAT VAD ER NU DET

Kunst i udstillingsvinduer

Fælles præsentation af dansk og tysk kunst i det offentlige rum samt kunstnerisk udveksling er to fokusområder i projektet. Der er planlagt en to ugers udstilling i udstillingsvinduer i forskellige butikker i centrum af Husum (2017) og Skærbæk (2018). Parallelt hermed er der planlagt et rammeprogram med workshops for børn og unge, som beskæftiger sig med kunstværkerne og også selv skal skabe kunst. Naturbevaring i Vadehavet skal bl.a. udgøre et tema, hvorfor det også er planen at inddrage miljøinitiativer fra Hallig Hooge og Rømø. Der vil både være guidede ture fra udstillingsvindue til udstillingsvindue og musikalske indslag. Der er planer om mindst to obligatoriske netværksmøder for de deltagende kunstnere.

Partnere: Foreningen Kunstnerhuset, Skærbæk Fritidscenter, Kunstverein Husum und Umgebung e.V.

Bevilliget beløb for 2017 og 2018 ialt: 63.496 DKK

„EN VISE NY VIL VI NU KVÆDE“

Luthers liv i lyset af hans salmer

Projektets mål er at formidle reformationshistorien set i forhold til nabolandene Danmark og Tyskland. Udgangspunkt i formidlingen er den lutherske salmetradition, som står meget stærk i Region Sønderjylland-Schleswig. Historien formidles gennem et nyskrevet og nykomponeret program med tekster fra Luthers biografi og variationer over hans salmer for cello. Programmet opføres i kirker og højskoler nord og syd for grænsen. Der udgives et dansk/tysk teksthæfte med baggrundsmateriale.

Projektpartnere: Eberhard Harbsmeier, Christian Jensen Kolleg, Breklum

Bevilligt beløb for 2017 i alt: 111.750 DKK

„NORDISKE NABOER“

Mindretalsskoleprojekt beskæftiger sig med de nordiske lande

Tyske og danske mindretalsskoler mødes i et undervisningsforløb om emnet "Norden", hvor de først ser teaterforestillingen "Norden Runt" og derefter deltager i en kreativ workshop, hvor de skaber scener og historier sammen på tværs af sprogene. Projektet skal give eleverne en fornemmelse af, hvad det betyder at være en del af Norden. Samtidig er der fokus på formidlingen af kreative undervisningsmetoder til lærere og lærerstuderende i grænselandet.

Projektpartnere: Aabenraa Bibliotekerne, Deutscher Schul- und Sprachverein Nordschleswig, Nordisk Informationskontor i Sønderjylland/Sydslesvig

Bevilligt beløb for 2017 og 2018 i alt: 182.667 DKK

GRÆNSEGRAFIK

Træsnit i det offentlige rum

Målet med projektet er i fællesskab at behandle trykgrafik som emne og præsentere resultater offentligt. Samtidig skal der tages initiativ til et kontinuerligt samarbejde mellem de deltagende uddannelsesinstitutioner. Derigennem skal der også skabes langsigtede netværk mellem de studerende. Der er planlagt to projektfaser:

2017: Tryksymposium i Sønderborg – Under ledelse af to kunstnere bliver der fremstillet træsnit i stort format, som så bliver trykt i det offentlige rum ved hjælp af en damptromle.

2018: Afsluttende symposium om grafikken i grænseregionen med forelæsninger af kendte trykgrafikere og forskere, praktiske demonstrationer og udstillinger (Universität Flensburg).

Projektpartnere: Sønderjyllands Kunsthøjskole, Europa-Universität Flensburg, Institut für ästhetisch-kulturelle Bildung, Abt. Kunst & visuelle Medien

Bevilligt beløb for 2017 og 2018 i alt: 154.215 DKK

Sportprojekt

LUFTGEVÆR – KRYDS OG TVÆRS

Projektet har som mål at udvide de grænseoverskridende kontakter inden for skydesporten.

Projektet har fokus på at udøve en fælles hobby, lære hinanden at kende og udveksle erfaringer under fælles træningsenheder.

Partnere: Grænseegnens Skytteforening Kruså, SV Olympia 72 Börm/Dörpstedt

Bevilligt beløb for 2016 og 2017 i alt: 23.274 DKK

Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig

Kulturaftale 2017-2020 og kultur- og sprogstrategien udgør fortsat en central del af Kulturudvalgets arbejde (jf. afsnittet 'Region Sønderjylland-Schleswigs organer')

Omstrukturering af kulturområdet

Det politisk besluttede tættere samarbejde mellem kulturaktiviteterne blev udmøntet administrativt i 2016, idet der blev oprettet en kulturafdeling på Regionskontor & Infocenter. Koordineringen varetages af kulturkoordinatoren, der står til rådighed for Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig som kontaktperson. Både den geografiske nærhed og det forhold, at emnerne er beslægtede rent indholdsmæssigt, gør det lettere at varetage opgaverne, og den fælles koordinering er med til at skabe synergieffekter, som kommer kulturbrugerne og aktørerne til gode.

Dansk-tysk skoleidrætsdag

Den 8. september blev den 15. skoleidrætsdag afholdt. Ca. 900 elever fra begge sider af grænsen og 150 hjælpere mødtes på Aabenraa Stadion til en sportslig, sjov og interkulturel dag. Solen skinnede fra en skyfri himmel, mens eleverne i blandede hold lavede fitnessøvelser, spillede boldspil og gav den gas med trommestikkerne til stomp. Der blev grinet og kommunikeret meget. Da idrætsdagen var slut, kunne alle elever glæde sig over den medalje, de fik med hjem. Igen i år var skoleidrætsdagen en stor succes. Næste år afholdes stævnet på tysk side.

Skoleidrætsdag 2016

Lærerkonference

Den dansk-tyske lærerkonference henvender sig primært til sproglærere fra Danmark, der underviser i tysk, og sproglærere fra Tyskland, der underviser i dansk. Den 17. november blev årets dansk-tyske lærerkonference afholdt med titlen 'Forstå din nabo – og bliv klogere på dig selv'. Ca. 100 lærere blev informeret og inspireret af forskellige indlæg. Arrangørerne tog aktuelle politiske og samfundsmæssige udviklinger op som emner og kom med bud på, hvordan de kan integreres i undervisningen. Desuden blev lærerne informeret om støttemuligheder for grænseoverskridende skoleprojekter.

Lærerkonference 2016 – Siegfried Matlok og Marc-Christoph Wagner

kultKIT

Som netværkspartner i Femern Bælt-regionens kulturprojekt er der et tæt fagligt udvekslingsforhold mellem kulturområdet i Region Sønderjylland-Schleswig og projektet 'kultKIT'. Særligt inden for KursKultur er det vigtigt at pleje disse forbindelser, fremme den faglige sparring og videreføre udvekslingen om kulturfaglige emner.

Deltagelse i projekter

Regionskontoret deltager i flere projekter i regionen som initiativtager eller rådgivende netværkspartner. Denne rådgivende deltagelse i projekterne viser, hvor vigtig Regionskontorets rolle som koordinerende organ er for det grænseoverskridende samarbejde i Region Sønderjylland-Schleswig.

Regionskontoret er netværkspartner og deltager i møder i forbindelse med følgende projekter:

- **ComUnYouth**

På grund af den politiske udvikling har projektaktiviteterne været stillet i bero siden 2015. Heldigvis blev projektet og de oprindeligt planlagte aktiviteter genoptaget i starten af 2016, og regionen bidrager med viden, erfaring og kontakter.

- **kultKIT** (jf. afsnittet 'Handlingsplan')
- **STARFORCE** (jf. afsnittet 'Handlingsplan')

Regionskontor & Infocenter

2016 var et arbejdsrigt og succesrigt år for Regionskontor & Infocenter. Projekter blev initieret, møder og arrangementer forberedt og gennemført, og grænsependlere blev rådgivet og serviceret. Arbejdet var præget af dynamik og hurtig reaktion på påvirkninger udefra. Regionskontor & Infocenter har videresendt og offentliggjort talrige informationer med henblik på at støtte og forbedre informationsstrømmen i Region Sønderjylland-Schleswig.

Regionskontorets leder, Peter Hansen, gennemførte 304 tjenestemøder, interviews, møder og netværksmøder. Ud over medarbejdersamtaler skal her især nævnes møder med projektinitiativtagere eller om emner i partnerforvaltningerne. Præsentation af det grænseoverskridende samarbejde og foredrag om faglige emner i partnernes organer hører ligeledes til Regionskontorets typiske opgaver.

Følgende arrangementer skal fremhæves særligt:

BRIT Borders in Transition – I dagene 15.-20. maj blev årsmødet om grænser under forandring afholdt i Hamburg og Sønderborg. Arrangementet var arrangeret af HafenCity Universität Hamburg og Syddansk Universitet Sønderborg. I den forbindelse havde Region Sønderjylland-Schleswig den 19. maj besøg af ca. 100 forskere og videnskabsfolk fra hele verden, som blev informeret om grænseregionen. Ved samme lejlighed holdt Jørgen Mads Clausen, Danfoss A/S, bl.a. et meget interessant indlæg om det grænseoverskridende samarbejde set fra et virksomhedsperspektiv.

Konference BMI i Berlin – Som afslutning på en række konferencer om kommunalt samarbejde, som har strakt sig over flere år, havde det tyske indenrigsministerium inviteret ca. 60 repræsentanter fra forskellige grænseregioner til Berlin. Foruden nye retlige instrumenter blev der diskuteret aktuelle politiske tendenser og grænsehindringer. Ud over Peter Hansen fra Regionskontor & Infocenter var også Stadt Flensburg og Kreis Nordfriesland repræsenteret.

Grænsehindringer Europa-Kommissionen – Generaldirektoratet for Regionalpolitik og Bypolitik under Europa-Kommissionen har været i gang med behandlingen af grænsehindringer siden september 2015. Her inddrages ekspertviden fra grænseregionerne og de europæiske interesseorganisationer tæt i arbejdet, idet eksperter er med til at foretage analysen, som skal munde ud i et politisk initiativ i 2017 med henblik på at udvikle bæredygtige løsninger på de rejste problemer. I 2016 blev der afholdt to ekspertworkshops, hvor Peter Hansen deltog som repræsentant for Region Sønderjylland-Schleswig.

Igen i 2016 gav Regionskontor & Infocenter seks praktikanter mulighed for at få et indblik i det grænseoverskridende samarbejde som led i deres skole- eller universitetsuddannelse.

Bilag/Anhang

Regionskontor & Infocenter

Peter Hansen, Kalina Langer, Alexander Roeder, Carsten Vammen (fra venstre/von links)

Vincent Büsch, Andreas Ott, Galina Jørgensen, Sandra Tuchardt-Hein, Anne-Mette Olsen, Angela Jensen, Julia Bick, Peter Hansen (fra venstre/von links)

Christiane Ritter, Lis Blake, Anne-Mette Olsen, Peter Hansen (fra venstre/von links Andrea Graw-Teebken fehlt/mangler)